

Παιδεία, το μέλλον μας

ΡΕΘΕΜΝ.ΝΕΑ

13.3.09

Το πρόγραμμα-μάθημα Επιστήμων Πολίτης, ξεκίνησε πριν από τέσσερα χρόνια στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και με τα σημερινά δεδομένα της ελληνικής παιδείας, γίνεται επίκαιρο όσο ποτέ. Με εισήγηση μου προς τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου, την 27η Ιουνίου 2005, ξεκίνησε για πρώτη φορά πιλοτικά η εφαρμογή του διατιμηματικού μαθήματος «Επιστήμων Πολίτης».

Την εισήγηση μου αυτή, μαζί με επιστολή από 28ης Ιουνίου 2005, απέστειλα στη συνέχεια στην υπουργό Παιδείας κυρία **Μ. Γιαννάκου**, καθώς και στη Σύνοδο των Πρυτάνεων το Σεπτέμβριο του ιδίου έτους, όπου μέλος της Συνόδου ήταν ο σημερινός συντονιστής του διαλόγου για την Παιδεία, κύριος **Μπαμπινιώτης**.

Ενδεικτικά, αναφέρω απόσπασμα της επιστολής μου αυτής: «Το «όχι» στα πρόσφατα δημοψηφίσματα, ιδίως της Γαλλίας, έδειξε ότι η κακτημένη ταχύτητα της Ευρώπης, με κύριο στόχο την οικονομική της κυρίως ανάπτυξη, πρέπει να ανακοπεί. Τα παραδοσιακά κριτήρια αποδείχθηκαν επισφαλή. Σε μια εποχή, που η προβληματισμένη και ασταθής Ευρώπη βλέπει τα πανεπιστήμια να αναλαμβάνουν τον ρόλο της οικονομικής κυρίως ανάπτυξης της, με Λισσαβόνα, Πράγα και Μπέργκεν να προβλέπουν υψηλές χρηματοδοτήσεις, κυρίως για την εφαρμοσμένη έρευνα, ο ρόλος των ανθρωπιστικών επιστημών υποβιβάζεται αισθητά».

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να θυμάται, ότι ο «πλούτος» του λαού δεν είναι μια νομισματικά μετρήσιμη μονάδα, αλλά ο ανώτατος βαθμός της κοινωνικής «ευτυχίας», ως έλλογο σχέδιο ζωής με ηθικά κριτήρια.

Για τη διαμόρφωση του ώριμου πολίτη, ικανού για σωστή ανάγνωση και γνώση των θεμελιωδών δημοκρατικών εννοιών, είναι ακόμα πιο επίκαιρη και αναγκαία, η προώθηση μιας ευρύτερης παιδείας και κυρίως της παιδείας των ανθρωπιστικών επιστημών.

Με αφετηρία την ιστορία της αρχαίας φιλοσοφίας, ειδικά σχεδιασμένη για να προαγάγει την εποπτεία του «όλου», του κόσμου της επιστήμης συνθετικά και διεπιστημονικά, όπως παραδίδεται στο έκτο βιβλίο της πλατωνικής Πολιτείας, οι επιστήμες αποτελούν κλίμακα, όπου η φιλοσοφία είναι προ και μετά επιστήμη, ως νοητός ήλιος που παρέχει την οπτική δύναμη στο μάτι, αλλά και κάνει τα όντα διακριτά.

Όταν μετά την αναζήτηση του «απορείν» και του «θαυμάζειν», μπολιαστούν οι νέοι επιστήμονες με τον τπάνιο αγώνα για την «ουσία», την κατανόηση των ηθικών στόχων, όπου πάντων πραγμάτων μέτρον ο άνθρωπος, θα έχουν την οικείωση με τον κόσμο, τον οποίο οι αρχαίοι μας πρόγονοι θεωρούσαν επιστημονικό.

Έναν κόσμο, όπου οι αρχές: το ωραίο, το δίκαιο, το αγαθό, είναι εκείνα που κατευθύνουν τις τύχες των λαών».

Υστερα από ομόφωνη απόφαση της Συγκλήτου, θεσπίσθηκε η πρώτη επιτροπή για τον Επιστήμονα Πολίτη, αρχομένου του ακαδημαϊκού έτους του 2005, με πρώτο θέμα «50 χρόνια από τον θάνατο του Νίκου Καζαντζάκη».

Με διεθνείς επιστήμονες-ερευνητές **Beap** και **Beaton**, και με μεγάλη συμμετοχή φοιτητών, διεξήχθησαν εξαιρετικές συζητήσεις και διάλογοι.

Ο Επιστήμων Πολίτης συνεχίζεται τα δύο επόμενα χρόνια, με θέματα όπως:

Του
**ΙΩΑΝΝΗ
ΠΑΛΗΚΑΡΗ**
πρύτανη
πανεπιστημίου
Κρήτης

- Επαγγελματική ηθική.
- Η Δημοκρατία σήμερα, μύθος και πραγματικότητα.

Σήμερα, ο Επιστήμων Πολίτης αποτελεί επίσης μια πρόταση 15 πανεπιστημίων της χώρας, για θεσμοθέτηση διαπανεπιστημιακού προγράμματος-μαθήματος. Γεγονός το οποίο αποφασίστηκε ομόφωνα στην πρόσφατη σύνοδο των πρυτάνεων, πράξη την οποία χαιρέτισε ο υπουργός Παιδείας, ο οποίος αναφέρθηκε στον Επιστήμονα Πολίτη ως ανάγκη πλέον των πανεπιστημίων, να παρέχουν αυτής της ποιότητας μαθήματα.

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης, από την αρχή της λειτουργίας του και χωρίς διάθεση να επαινέσω τα του οίκου μου, εκτιμώ ότι βρίσκεται πάντα μπροστά από την εποχή του. Το πρώτο ερευνητικό ίδρυμα της χώρας, χωρίς διάθεση μοναδρόμησης των δραστηριοτήτων του, προβληματίζεται σοβαρά για τη σχέση τεχνολογίας και ποιότητας ζωής και για την ευτυχία του ανθρώπου.

Είναι από εκείνα τα πανεπιστήμια του κόσμου, που ανειμυβάνονται ότι ο τρίτος πυλώνας δραστηριότητας του, πέρα από την εκπαίδευση και την έρευνα, είναι η κοινωνία, το Society of Large, όπως έχει ήδη θεσπιστεί στις σκανδιναβικές χώρες.

Επιπλέον του Επιστήμονα Πολίτη και ύστερα από πρόταση δέκα τμημάτων του πανεπιστημίου μας, έχει προταθεί στο υπουργείο Παιδείας η ίδρυση ΕΠΙ, Ινστιτούτο Διεπιστημονικής Έρευνας Ορέων και Νήσων, με το όνομα **ΙΔΕΟΝ**.

Στόχος του Ινστιτούτου, είναι η υποστήριξη των κοινωνιών της περιφέρειας. Η μελέτη και η υποστήριξη του περιβάλλοντος στην ευρεία έννοια του, ως κοινωνικό, ιστορικό, πολιτικό και φυσικό γινόμενο.

Μια προσπάθεια δημιουργίας υγιών σχέσεων ανάμεσα στις αποκλεισμένες και τις μοντέρνες ή συχνά μεταμοντέρνες αστικές κοινωνίες.

Η τρίτη και πιο τολμηρή παρέμβαση του Πανεπιστημίου Κρήτης, είναι η δημιουργία ΜΚΟ με το όνομα «Πανεπιστήμιο των Ορέων». Τολμώ να πω κίνημα, το οποίο στηρίζεται σε μεγάλο αριθμό εθελοντών και απαρτίζεται από διανοούμενους, επιστήμονες, ερευνητές, ανθρώπους του καθημερινού μόχθου.

Το Πανεπιστήμιο των Ορέων, ένα όνομα το οποίο συμβολίζει τη διάθεση για τον συγκερασμό της επιστημονικής γνώσης, με τη βιωματική εμπειρία.

Αυτός ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός, είναι το εργαλείο δράσης, το οποίο σε συνεργασία με το ΕΠΙ-ΙΔΕΟΝ και τον Επιστήμονα Πολίτη, δημιουργούν μια ολιστική παρέμβαση στην κοινωνία εδώ και μερικά χρόνια.

Η εξαιρετικά δυσάρεστη και τελματώδης κατάσταση στην οποία έχει περιπέσει η παιδεία μας, επιβεβαίωσε τις αγωνίες του Πανεπιστημίου Κρήτης, δυστυχώς.

Σε κείμενα που δημοσιεύονται σε καθημερινές εφημερίδες των Αθηνών, με χαρά βλέπω ότι επιβεβαιώνεται μέσα από κείμενα έγκριτων επιστημόνων, πολλοί εκ των οποίων είναι γνώστες και έχουν διδάξει στα μαθήματα του Επιστήμονα Πολίτη, η ανάγκη ενός νέου επιπέδου παιδείας συχνά συμπληρωματικής, με στόχο τη δημιουργία καλύτερης ποιότητας Πολιτών Επιστημόνων.

Η παιδεία πρέπει δίχως άλλο να βρει το νόημα της μέσα στην εκπαίδευση και να προετοιμάσει τους πολίτες του αύριο, με γενναιότητα και ανιδιοτέλεια, για να υπάρξει μέλλον σ' αυτό τον τόπο.